

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 4355289
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Ağustos 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (86 Adet, 204 Sayfa)

HATAY MİLLETVEKİLİ
SAYIN SUZAN ŞAHİN'İN
TBMM 7/66882 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Şırnak ili Silopi ilçesi sınırları dahilinde Görümlü ve Çalışkan köyleri arasındaki bölgede Ciner Grup'a ait olduğu bilinen Silopi Termik Santrali, 1. Ünitesi 2009 yılında, ikinci ve 3. üniteleri de 2015 yılında işletmeye alınmıştır. Asfaltit yakıtlı, akıştan yataklı olduğu belirtilen termik santralin çevre dostu olduğu iddia edilmektedir.

İnsan ve doğa sağlığı için büyük risk oluşturan termik santraller hakkında yapılan araştırmalarda üretim sırasında açığa çıkan azotoksit, kükürtdioksit ve pek çok küçük partikülün insan ve çevre sağlığı için oluşturduğu risklere dikkat çekilmektedir. Ayrıca termik santrallerden yayılan zararlı gazlardan sadece insanlar değil hayvanlar, çevre tarlalarda yer alan tarım ürünleri, su kaynakları ve ormanlar da zarar görmektedirler. Üretim sırasında bacalardan salınan küllerin insanlar tarafından solunması sonucunda kanser riski artmakta, bacalardan yayılan gazların asit yağmurlarının oluşmasına neden olması ağaçları tahrip edilerek hayvancılığın yok olması, toprak yapısında bozulma ve verimin düşmesi gibi birçok olumsuz durumu ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanında santrallerde yüksek sıcaklıklarda elde edilen buharın soğutulması amacıyla kullanılan yeraltı suları ve akarsulara soğuk su yerine sıcak su bırakılması sonucunda ortamdaki canlılar zarar görmekte ve yeraltı ve akarsular kirlenmekte ve yeşillik tahrip edilmektedir. 2019 yılında yapılan bir çalışmada Türkiye'deki büyük termik santrallerin yarattığı hava kirliliğinin sonucunda 4.818 erken ölüm, 3.070 erken doğum, 26.500 çocukta bronşit vakası, 3.230 yetişkinde yeni bronşit vakası, 5.664 hastane başvurusu, 237.037 astım ve bronşit semptomu gösterilen gün (astım hastası çocuklarda), 1.480.000 iş günü kaybı, 11.300.000 hasta geçirilen gün ve 8.850 IQ puanı kaybı (cıva maruziyetine bağlı) olduğu kayda geçirilmiştir.

Araştırmalarla ortaya konulan benzer tespitlerin Silopi Termik Santrali için de geçerli olduğu ifade edilirken, yıllardır bölgede faaliyet yürüten santral nedeniyle ilçede kalp, kanser hastalıklarında gözle görülür bir artış yaşandığı, hamile kadınlarda düşük oranının arttığı, hayvanların üç ayaklı doğduğu ve tarım alanlarının olumsuz etkilendiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte santral girişinin 10 metre ilerisinde bir okulun bulunması nedeniyle çocukların sağlığını açısından da ciddi riskler oluşturduğuna dikkat çekilmektedir.

Bu bilgiler ışığında;

1. Silopi Termik Santrali hakkında 2005 yılında verilen Çevresel Etki Değerlendirme Raporunda insan ve çevre sağlığı açısından oluşturduğu riskler belirtilmiş midir? Belirtilmişse buna rağmen ÇED raporuna neye göre olur verilmiştir?
2. Silopi Termik Santrali denetlenmekte midir? Denetleniyorsa denetim sonucunda ortaya çıkan olumsuz tespitler nelerdir? Bu olumsuzlukların giderilmesi için neler yapılmıştır?
3. 2000-2022 yılları arasında Şırnak ili Silopi ilçesinde kaç tane kanser vakası tespit edilmiştir?
4. Silopi ilçesinin 2000-2022 yılları arasında hava kirliliği ölçüm değerleri nedir?
5. Silopi Termik Santralinde filtreleme yapılmakta mıdır? Bu konuda bir denetim yapılıyor mu?
6. Çevre ve insan sağlığı açısından büyük risk oluşturan santralin yakınında bulunan okul neden taşınmıyor?

CEVAP

1-Şırnak İli Silopi İlçesi sınırları içerisinde Silopi Elektrik Üretim A.Ş. tarafından yapımı planlanan Silopi Termik Santrali (135 MW), Kömür Madeni ve Kireçtaşı Ocağı projesi hakkında 15.04.2004 tarihinde Bakanlığımıza yapılan ÇED başvurusunu müteakip yürütülen inceleme-değerlendirme süreci sonunda proje hakkında 21.07.2005 tarihinde ÇED Olumlu kararı verilmiş olup, aynı sahada 2 yeni 135 MW'lık ünitenin kurulumuna karar verilmesi üzerine yeniden Bakanlığımıza ÇED başvurusu yapılmıştır. Şırnak-Silopi Termik Santrali (270 MWe-712 MWt), Santrale Yakıt Sağlayan Asfaltlı Sahası ve Kireçtaşı Sahaları Kapasite Artışı projesi ile ilgili olarak 06.07.2009 tarihinde başlatılan ÇED sürecinin tamamlanmasıyla da proje hakkında 04.07.2011 tarihinde ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

Yürütülen ÇED süreci içerisinde, seçilen alanının ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; topografyası, ulusal enerji iletim şebekelerine göre konumu, aday sahanın yer aldığı coğrafi bölge ve iklim özellikleri, karayolları ve yerleşim merkezlerine göre konumu, arkeolojik ve kültürel varlıklar ile ilişkisi, doğal koruma alanları ve milli parkla olan ilişkisi, zirai ve sanayi durumu ve aday sahanın lojistik konumu, bölgenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, orman, tarım, turizm, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi (ÇED Yönetmeliği'nin Ek-5'deki Duyarlı Yörelere Listesi de dikkate alınarak) ve benzeri özellikleri dikkate alınarak projesinin çevreye ve insan sağlığına olabilecek etkilerini tespit etmek ve alınacak önlemleri belirlemek amacıyla ilgili kamu kurum/kuruluş temsilcileri ve Bakanlığımız yetkililerinden bir İnceleme ve Değerlendirme komisyonu kurularak, projenin çevre ve insan sağlığına, tarım alanlarına, tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerine, bütün canlı ekosistemi üzerindeki etkileri araştırılmış ve alınacak önlemler belirlenerek, tüm bu hususların proje sahibi tarafından taahhüt altına alınması sağlanmıştır.

2,5-2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikayet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunun 20. Maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.

2/06/2021 tarih ve 31509 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevre Denetimi Yönetmeliği'nin 12. Maddesi gereğince tesisin her yıl birleşik denetimler için Yıllık Denetim Programı kapsamına alındığı; her yıl planlı olarak Şırnak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce Çevre Denetimi personeli tarafından denetimleri yapılmaktadır. Alo 181 ve Şırnak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüze gelen şikâyetler üzerine ani denetimler yapılmaktadır. Denetimlerde olumsuz tespitler olduğunda cezai işlem uygulanmaktadır. Şırnak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce Kül barajının dolması sebebiyle 07.08.2014 tarih ve 2014/52 sayılı karar ile 13195,49 TL ceza işlem uygulanmıştır. Ayrıca Silopi Termik Santrali Şırnak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce ani ve birleşik denetimler ile denetlenmekte birlikte lisanslı çevre kuruluşlarınca da numuneler alınarak denetlenmektedir.

Bu kapsamda Bakanlığımız kayıtlarında e-Denetim sistemi üzerinde yapılan incelemede Silopi Termik Santraline 2015 yılından günümüze kadar 18 denetim yapılmıştır. Ayrıca, Silopi Termik Santraline ait 2 adet bacadaki emisyonlar Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri ile on-line olarak takip edilmektedir.

4-Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında başlamıştır. 2004 yılında SO₂ ve PM₁₀ parametreleri ülkemizin çeşitli illerinde 35 Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile izlenmekte iken ilerleyen yıllarda istasyon yer ve durumuna binaen SO₂ ve PM₁₀ parametreleri yanında CO, NO_x ve O₃ parametreleri de izlenmeye başlanmıştır. Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı bugün itibariyle 360 Hava Kalitesi İzleme İstasyonuna ulaşmış olup; şu an itibariyle tüm illerimizde hava kalitesi 7/24 izlenmektedir.

Şırnak ili Merkez ilçede, Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı' na dahil 1 adet hava kalitesi izleme istasyonu bulunmakta olup, söz konusu istasyonda Partikül Madde (PM₁₀) ve Kükürtdioksit (SO₂) parametreleri ölçülmektedir. İstasyona ait tüm ölçüm sonuçları www.havaizleme.gov.tr web adresinden ve mobil uygulamalardan vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır

6-Bakanlığımıza ÇED başvuru yapan her projede olduğu gibi Silopi Termik Santrali projesi ile ilgili olarak yürütülen ÇED süreci içerisinde, ÇED Yönetmeliği'nin 8. maddesi (3). Fıkrası gereğince, projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla, ÇED Başvuru Dosyasındaki bilgiler de göz önünde bulundurularak, projesinin çevreye ve insan sağlığına olabilecek etkilerini tespit etmek ve alınacak önlemleri belirlemek amacıyla ilgili kamu kurum/kuruluş temsilcileri ve Bakanlığımız yetkililerinden bir İnceleme ve Değerlendirme komisyonu kurularak, projenin çevre ve insan sağlığına, tarım alanlarına, tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerine, bütün canlı ekosistemi üzerindeki etkileri araştırılmış ve alınacak önlemler belirlenerek, tüm bu hususların proje sahibi tarafından taahhüt altına alınması sağlanmıştır.

Mevcut Silopi Termik Santralının (I. Ünite) kurulumu süresince, faaliyet sahibi Ciner Grubu tarafından, Silopi İlçesinde 12. derslikli Gazipaşa İlköğretim Okulu yapılmıştır. Santral sahasına en yakın yerleşim birimleri, yaklaşık 4 km uzaklıkta Çalışkan Beldesi ve yaklaşık 3,5 km uzaklıkta Görümlü Beldesidir. Ancak faaliyet sahibi tarafından yaptırılmış Gazipaşa İlköğretim Okulu, sahaya yaklaşık 500 m mesafede yer almaktadır. Bununla birlikte, santral sahası ile okul arasında doğal bir tepe mevcut olduğundan, proje hakkında hazırlanan ÇED Raporu ile de ortaya konulduğu üzere olası çevresel etkiler kabul edilebilir düzeydedir. Diğer taraftan, Okulun taşınması hususu Bakanlığımızın tasarrufunda bulunmamaktadır.